

Voor de kwaliteit van stedenbouw en volkshuisvesting

Oproep

Wonen is meer dan huisvesten. Huisvesten is meer dan een dak boven het hoofd. Langzamerhand heeft iedereen in Nederland een of ander dak. Maar tegelijk is het wonen in Nederland lelijk in diskrediet geraakt.

Vijf maal Vijf is een landelijke werkgroep die bestaat uit wethouders, architecten, kunstenaars, vertegenwoordigers van bewonersgroepen en opdrachtgevers. De werkgroep maakt zich ernstig zorgen over de kwaliteit van het wonen. Kwaliteit is een moeizaam begrip. Wenken en voorschriften bieden meer houvast. Die laten zich lezen als een reglement. In het wonen heeft het reglementaire de inspiratie verdrongen. De bureaucratie regeert en verstikt de cultuur. Kwantiteit in plaats van kwaliteit heeft in dit land al te lang de toon gezet.

Wij verzetten ons daartegen. Of beter: wij zijn voorstander van een stedenbouw en volkshuisvesting die betrokkenheid uitstraalt. Wij zouden graag een spannende verhouding zien tussen bewoners, opdrachtgevers en architecten.

Wij lopen warm voor pogingen om in de stadsvernieuwing de identiteit van wijken tot hun recht te laten komen.

Wij vinden het van grote maatschappelijke betekenis dat de nieuwe diversiteit van samenlevingsvormen in het wonen tot uitdrukking komt.

Wij kunnen enthousiast raken over een ontwerp dat aspecten van de traditie van de sociale woningbouw in Nederland oppakt.

Wij hechten zeer aan zorgvuldigheid in ontwerp en uitvoering. Mooi mag.

Verschraling

Alle regels zijn gericht op goedkoop bouwen. De subsidies voor verbetering en nieuwbouw zijn intussen zo afgeknepen, dat voor bijzondere plannen al helemaal geen plaats is.

Niet alleen een kwalitatief verantwoorde architectuur is niet meer mogelijk, maar specifieke volkshuisvestelijke en stedenbouwkundige doelstellingen komen in het gedrang. Het bouwen van grote woningen is nauwelijks mogelijk. Overdekt parkeren is onbetaalbaar. Het gevolg is een weerzinwekkend beslag op de openbare ruimte door auto's.

De verschraling heeft toegeslagen. En niet alleen door de bezuinigingen in de overheidsuitgaven. Wat nagenoeg alle betrokkenen in de volkshuisvesting ook heeft verlamd, is het gebrek aan inspiratie en het ontbreken van het besef persoonlijk verantwoordelijk te zijn voor een resultaat. Het heeft ertoe geleid dat we de blokkendoos als hoogste norm zijn gaan aanvaarden.

Voorschriften van bovenaf, financieringsbeperkingen, richtlijnen vanuit het beheer: tussen droom en daad ligt veel dat schaadt. Op tal van plaatsen in het land zijn buurten ontstaan die volstrekt niet de behoeften bevredigen aan veiligheid, aan herkenbaarheid, aan schoonheid. Het enige dat mensen dan nog bindt is de gemeenschappelijke zorg over de woonlasten.

Vernieuwend volkshuisvestingsbeleid wordt nauwelijks gestimuleerd, zeker niet door het Ministerie van VROM. Daar is het wel een heel sombere tijd. 'Toetsen aan de regels' lijkt uitgegroeid tot het hoogste goed.

Bezuinigingen domineren en kwantiteit lijkt vooral v66r kwaliteit te gaan.

Andere mentaliteit

Vijf maal Vijf zou het zo graag zo anders zien. Daarbij is geld niet het eerste wat belangrijk is. Wat telt is een andere mentaliteit. De architect, de wethouder, de aannemer, de bewoner, ieder kan zich blijven verschuilen achter regelgeving.

Uitdagender dan het anonieme en het bureaucratische lijkt ons een volkshuisvestingsbeleid dat vanuit alle sectoren en in allerlei varianten kwaliteit voorop stelt:

Vanuit een inspiratie over maatschappelijke ontwikkelingen die vragen om diversiteit in het wonen.

Vanuit het besef dat architectuur en stedenbouw noodzakelijk samenhangen.

Vanuit een gevoel voor schoonheid.

Vanuit het plezier om in een stad te wonen.

Kwaliteit behoort het richtinggevende beginsel te zijn van volkshuisvesting en stedenbouw. De vraag naar kwaliteit moet voortaan in planvorming, uitvoering en beheer door alle betrokkenen expliciet gesteld worden. Wij roepen alle betrokkenen op een uitdrukkelijke persoonlijke verantwoordelijkheid te nemen voor de kwaliteit van de gebouwde omgeving.

We vragen het aan architecten. Kijk naar de inspirerende voorbeelden uit de architectuurgeschiedenis. Durf met fantasie opgaven voor ontwerpen van deze tijd aan te pakken.

We roepen opdrachtgevers op de moeite te nemen visies te ontwikkelen voordat zij aan het bouwen slaan. Durf te experimenteren en schuw daarbij de risico's niet.

We verzoeken gemeentebesturen desintegratie tegen te gaan. Ontwikkel ideeën over de functie, de structuur en het beeld van de stad en de wijken.

We vragen aan de bewonersorganisaties in hun belangenbehartiging verder te gaan dan het materiële. Claim medezeggenschap over de kwaliteit van woningen, ook als functie van de gebouwde omgeving.

Aktiviteiten

Papier is geduldig en pleidooien zijn gratis. Vijf maal Vijf wil concreet wat doen. Binnen de werkgroep hebben architecten, wethouders, vertegenwoordigers van woningbouwverenigingen de taak op zich genomen projecten aan te dragen, soms vanuit de eigen discipline en eigen woonplaats, soms in gezamenlijkheid. Het kan gaan om werk in uitvoering, het kan gaan om nieuwe ontwerpen. De rode draad is in alle gevallen kwaliteitsbevordering in stedenbouw en volkshuisvesting.

Zes steden starten voorbeeld projecten, te weten Amsterdam, Den Haag, Groningen, Maastricht, Rotterdam en Zwolle. Vijf maal Vijf wil laten zien dat het anders kan, in opzet van de projecten, in de uitvoering en in het beheer.

Vijf maal Vijf organiseert een aantal activiteiten zoals exposities, congressen en manifestaties. In het najaar van 1989 zal de slotmanifestatie plaatsvinden onder de noemer: 'Week van de volkshuisvesting'.

Wij roepen gemeentebesturen, architectenbureau's, woningbouwverenigingen en bewonersgroepen van harte op zich al dan niet in vereniging aan te sluiten bij ons initiatief. Wie projecten onder handen heeft of in voorbereiding, wie anderszins medewerking denkt te kunnen geven aan de activiteiten van Vijf maal Vijf die passen binnen deze oproep voor een herlevend kwaliteitsbesef, wordt van harte verzocht contact met ons op te nemen.

Werkgroep 5x5

Mei 1988